

RASMUS KALJUJÄRV

Rasmus Kaljujärv on sündinud 28. III 1981 Tartus. 2004. aastal lõpetas näitlejana Eesti Muusikaakadeemia Kõrgema Lavakunsti kooli XXI lennu (kursuse juhendaja Ingo Normet). Pälvis 2002. aastal Volde-
mar Panso nimelise noore näitleja preemia. 2004 – 2006 töötas näitlejana Eesti Draamateatris, alates 2006. aastast näitlejana teatris NO99. Osalenud NO99 lavastustes „Vahel on tunne, et elu saab otsa ja armastust polnudki“ (2005), „Kuningas Ubu“ (2006), „GEP ehk Gorjatsje estonskije parni“ (2007), „Perikles“ (2008), „Rambo“ (2008) jt. Töid väljaspool teatrit NO99: Romeo – „Julia“ (Eesti Draamateater, lav Tiit Ojasoo ja Ene-Liis Semper, 2004), Romeo – „Romeo ja Julia“ (Emajõe Suveteater, lav Finn Poulsen, 2008) jt. Osalenud filmides (Hunt/Wolf – „Körini!“, rež Peeper Simm, 2006; Rass – „Mina olin siin. Esimene arest“, rež René Vibre, 2008 jt) ja telelavastustes (Toomas Roo – „Tuulepealne maa“, rež Ain Prosa, 2008 jt).

„Persona grata“ on mu meelest selline hüppelauarubriik enne „Vastab“-rubriiki. Kuidas sinu meelest liigendub aeg pärast seda, kui näitleja lõpetab teatrikooli ja läheb teatrisse tööle? Mis astmed seal on? Kas pärast kooli lõppu on ees lihtsalt üks pikk tee? Või on mingid formaalsed astmed: Riigivapi teine järk, Panso preemia, Lauteri preemia ja nii? Või on need pigem mingid sisemised astmed?

Ma arvan, et pigem ikka sisemised. Kindlasti on ka neid, kelle jaoks on olulised formaalsed astmed, aga mina pole vist selline. Samas ei oska ma ka hästi vastata, kas need mitteformaalsed astmed on olemas või mitte. Ma arvan, et kui on, siis mina olen esimese astme poole peal.

Ma olen praegu näitlejana tegelikult nagu vasikas, kes on esimest korda karjamaale lastud – ma ahmin ja lihtsalt teen. Ega lehm ei söö ka suvaliselt iga-sugust rohtu. Ta võtab võilille, sest ta teab, et võilill on mahlasem. Aga mina ei tea ju, mis on mahlasem, ma võtan iga-sugu maltsa ka. (Naerab.) Ja mul pole ühtegi vanemat lehma ka, kes tuleks ütlema. (Naerab.)

Räägime tagasisidest. Missugune on asjalik märkus näitlejale, millisest märkusest on näitlejale kasu?

Ma arvan, et ega lavastajal selleks mingit ühest retsepti küll ei ole, mis töötaks iga näitleja puhul. Mõne puhul töötab, mõne puhul mitte. Kuidas nad omavahel, isiku tasandil klappivad. No mis märkusi ütles näiteks Mati Unt – jumal küll! Oli mingi stseen, kus me laevaga kuskile sõitsime, ja siis selline märkus: „Ütle seda lauset nagu punane laevapuri.“ Ma ei tea, eks me siis üritasime. Aga samas, isa on rääkinud, et tema sai kõigist neist märkustest aru.

Kuid mõnikord muudab väga väike detail. Kui sulle näiteks öeldakse, et

Rasmus Kaljujärv oktoobris 2008.
Harri Rospu foto

kuule, sa oled kehaliselt natuke lõtv. Tasub vaid ühte väikest asja muuta või mõelda mõne teise punkti peale, ja juba on teistmoodi.

Aga sellist Reet Neimari sugust inimest ei ole, kes su töid jälgiks ja sulle märkusi teeks?

Ei ole. (*Mõtleb.*) Ei ole jah.

Mille poolest erineb su meelest üldse kogenud näitleja noorest näitlejast?

(*Pärast pausi.*) Mulle tundub, et kogenud näitleja on palju ökonoomsem. Kogenematu noor näitleja teeb kümme korda rohkem, et jõuda sama tulemuse ni, milleni kogenud näitleja jõuab esimese korraga. Aga ta peab selle tee läbi käima. Kogenud näitleja on selle samamoodi läbi käinud. See on mingi õhust haaramine või intuitsioon, töö tegemise tarkus.

Aga millises suhtes on teatris kogenud näitlejad ja noored näitlejad?

Kui ma Draamateatris töötasin, siis ma ju suhtlesin vanemate kolleegidega. Aga me ei jõudnud kunagi asja tuumani – et räägime siis meie tööst ja ametist. Et räägi, mismoodi see käib, ma tahaksin õppida.

Miks ei jõudnud? Kas nad ei tahtnud rääkida?

Ma ei tea. Ma arvan, et nad oleksid väga meelitatud, kui sa ise lähaksid ja küsiksid. Ja ma usun, et nad kõik räägiks ka. Aga ma ei ole selline inimene, kes lähaks ise küsima.

NOs on teil näitlejad ju üsna väikeste vanusevahedega võrreldes näiteks Draamateatriga. Kuidas erineb töötamine asja loodud teatris ja teatris, mis on juba ammu olemas olnud?

Me ütleme NOs üksteisele trupisiseselt (ka pärast reatendust, ka pärast

seitsmekümnendat etendust) üsna julgelt märkusi. Märkus on muidugi väga halb sõna. Draamateatris seda nagu ei olnud. Samas ei tea. Ma ei lähe ju Lutsepale ütlema, et kuule, täna oli see koht natuke selline... Aga iseenesest – mõtle, kui armas see oleks, kui Lutsepp ütleks mulle ja mina ütleksin Lutsepale. Ega see ei tähenda, et näitleja peab seda märkust kohe arvestama. See oleks ju väga armas, kui toimuks selline avatud kommunikatsioon. Istuks grimmitoas koos ja räägiks, kuidas meil siis täna läks – hästi või keskpäraselt; et selles stseenis tempo-rütmid lohisesid...

Aga kas sa kirjutava kriitika kaudu oled saanud mõne asjaliku märkuse? Loed sa üldse mida sust kirjutatakse?

Muidugi loen. Igal juhul loen. Ma väga ei usu neid näitlejaid, kes ütlevad, et nad kriitikal silma peal ei hoiata. Aga minu kohta pole kriitikas kirjutatud ei hävitavalt halvasti ega ülikiitvalt. Selles puudub mul kogemus. Aga viimasel ajal on tekkinud uus kriitika vorm, internetiblogindus. Ma loen neid. Ja sealt saab mõnes mõttes väga vahetu pildi. Seal kirjutab inimene tänavalt. Inimene, kes istus täna õhtul saalis. Ta käis etendust vaatamas, ta läheb koju ja paneb selle kõik kirja ja mina lähen ja loen. Seal on igasuguseid asju. Aga nende hulgas on mõned, mida on väga põnev lugeda. Suurem osa on muidugi sellised plärtsi mõtted – meeldis, ei meeldinud, see oli nõme, see oli vahva. Aga on ka väga teadlikke, väga korralikult analüüsitud kirjatükke, mida on tõesti huvitav lugeda.

Milliseid teatriblogisid sa loed?

On mingisugune blogi – danzumees.blogspot.com. Ta on hämmastava teatrivaatamise kogemusega. Ma ei ole suutnud välja peilida, kes ta on, aga ega ma ei ole väga püüdnud ka. Ta on vist umbes kolmekümne viie aastane, aga

see teatrivaatamise kogemus on selle aja peale ikka hämmastavalt suur. Võiks ju arvata, et hea küll, ta elab Rootsis, et käib vahel Eestis ja vaatab Tallinna asju. Aga ei – ta on näinud Tartu, Rakvere ja Pärnu asju. Tal on oma väga kindlad lemmikud. Ma ei ole küll tema teatrimaitsest aru saanud, aga teda on tõesti väga huvitav lugeda. Mul võivad olla oma suhted selle kirjatüki ja vaadetega, aga teda on huvitav lugeda.

Kui sa ise saalis istud, kuidas sa siis teatrit vaatad?

Ma üritan end ikkagi panna tava-vaataja vaatepunkti, vaadata nii, nagu tema vaatab. Ta vaatab seda suurt asja, seda tervikut. Temale tegelikult on minu arvates kõige olulisem, kuidas see emotsionaalselt mõjub, kas see paneb asjade üle järele mõtlema.

Noh, ma ei lähe vigu otsima. Ma ei lähe vaatama, et „nii, minu konkurent! Teine näitleja, teine teater, kiidetud lavastus – nii, lähme vaatama... No kuule, see on ju jama!“ Ma lähen vaatama, kas mõjub või ei. Kui mulle ei mõju, siis kindlasti kellelegi teisele mõjub.

Vaatad sa mõnda lavastust selle mõttega, et tahaks selles mängida?

Jah, seda on küll. Tihtipeale on nii, et vahet pole, kas on hea või halb või kas huvitab – tahaks mängida, sest pole ise sellist asja teinud. Kõik need „uksekad“, kuunid. Lahe! Pole kunagi teinud, aga prooviks... Võib-olla ma ei oska seda teha ja jääksin totaalselt hätta. Prooviks!

Kui palju sa, siiski küllaltki tuntud noore näitlejana, tunnend oma ühiskondlikku rolli? On see olemas?

See roll on olemas, aga tal on omad piirid. Ma olen näiteks seisukohal, et näitleja ei võiks olla parteipoliitiline isik. Ma ei taha istuda saalis ja näha la-

val näitlejat, kellest ma tean, et ta on selle või teise erakonna liige või nende reklaamivankri ette rakendatud. Näitleja peaks olema apoliitiline. Ehkki loomulikult on tal oma eelistused ja arvamused. See on üks piir. Aga mis puutub mingisugustel teemadel avalikult kaasa rääkimisse, siis ma ei räägi ju kaasa kui näitleja, vaid kui kodanik Rasmus Kaljujärv. Ja see on iga kodaniku vaba õigus.

Kas nendes töödes, mis on seotud mingisuguste ühiskondlike teemadega, nagu „GEP” või teles „Tuulepealne maa”, osaled sa vaid näitlejana, keda kutsuti, või tunned sa endal mingisugust vastutust või kohustust osaleda neis kodanikuna?

Kodanikuna küll mitte. Kui sa küsid, kas ma näiteks „Tuulepealse maa” puhul – mina, kodanik Rasmus Kaljujärv – mõtlen, et „just! Eestil oleks praegu sellist seriaali vaja; jah, ma teen seda!”, siis nii ma küll ei mõtle.

On näitlejaid, kes rollide puhul püüavad välistesse oludesse sisse minna, lähevad elavad kuu aega asotsiaalidega...

Method-acting?

Jah. Ja on teisi, kes töötavad kujutlusvõime pealt... Kumb sa enda arvates oled?

Tahaksin ausalt öeldes proovida seda *method-acting*’u asja. Aga samas – kui sa teed suhteliselt klassikalises mõttes „Romeot ja Juliati”, kuhu sa siis peaksid elama minema? Aga ma tahaksin seda proovida küll. Saaks mõne hullu rolli ja elaks nädalake või kaks hullumajas. See oleks põnev kogemus. Ometi, tead, Eestis on seda ilgelt keeruline teha, sest Eesti näitlejal on üldjuhul nii palju teha. Õhtul mängin etendust, hommikul on uue tüki proovid. Vahepeal käin mingit seriaali tegemas. Sinna vahele mahuvad veel mõnikord mingid

filmivõtted. Ma teen nelja-viit asja korraga. Jumala eest, kui oleks selline võimalus, et mul on kolm-neli kuud ainult ühe asja jaoks ja ma ei teegi midagi muud kui ainult seda tühte asja... See oleks ju... (*paus*)... kurat...!

Meeldib sulle, et sul on palju teha?

Jah, meeldib küll.

Eks see ole ju kurnav ka?

(*Naeratab.*) Äkki ma teen töö ette ära? Äkki ma ei pea kolmekümne viieselt enam nii palju tegema? Kui mulle ei meeldiks, kui ma tunneksin, et see muutub koormaks, siis ma ei teeks – selle olen ma endale lavakooli algusest saati selgeks mõelnud. Kui mul pole seda enam lõbus – just lõbus – teha, siis ma ei tee. Mulle meeldib, sellepärast teengi. Ja mul on ju head ja huvitavat tööd.

Klassikaline küsimus: oskad sa veel midagi peale näitlemise? Seda hirmu ei ole?

Ei ole jah. Ma olen üsna kaasamineja. Küllap ma leian siis mingi uue asja, millega kaasa minna. Ma arvan, et ma hakkaksin inimeste kuulajaks. Ma kuulaksin lihtsalt inimesi ära, võib-olla esitaks paar suunavat küsimust. Et kui keegi tahab rääkida, siis ma võin kuulata. Aga ma ei paku lahendusi.

(*Naerab.*)

Vestelnud LAUR KAUNISSAARE